

Geneza i symbolika herbu Legnicy

Szlakiem legnickiego lwa (1)

Legnica, wskutek historycznych zawirowań, ma w herbie wizerunek lwa. Jego postać spogląda też z pomników, fasad budynków, zdobi kamieniarkę, metaloplastykę, witraże w obiektach sakralnych czy współczesne elementy małej architektury.

Bartłomiej Rodak

Wizerunek lwa często wykorzystany jest w architekturze miejskiej Legnicy w formie znanej z herbu. Jego liczne podobizny nierzadko inspirowane były klasycznymi wzorcami, ale zdarzają się i takie (np. gryf), które nawiązują do mitologicznych wyobrażeń. Karykaturalny wizerunek lwa promuje legnicki Turniej Tańca Towarzyskiego, a jego herbowa wersja występuje w

znaku towarowym jedynej jak dotąd spółki miejskiej – MPK. Lew pojawia się też w nazwie żeńskiej drużyny koszykarskiej czy corocznego biegu długodystansowego organizowanego przez OSiR.

W Legnicy lwy spotkać można na każdym kroku, dlatego poświęcamy im cykl artykułów, w których wytyczymy turystyczne trasy z lwem jako motywem wiodącym. Nasz przewodnik rozpoczynamy od przedstawienia genezy i symboliki herbu miasta.

Przy tworzeniu godeł herbowych heraldyka średniowieczna chętnie sięgała do świata zwierzęcego. Stąd lwa, obok orła, jelenia i fantastycznych stworów (smoki, jednorożce itp.) na herbach przedstawiano najczęściej. Już w starożytności lew miał bogatą symbolikę. Jak orzeł w powietrzu, tak lew na ziemi uchodził za króla zwierząt. Stąd rzeźbami lwów zdobione były trony i pałace władców. Symbolizowały one odwagę, wielkość i majestat.

Tylko niektóre miasta mogą pochwalić się herbem zachowanym do dziś, będącym efektem trwających niemal osiem wieków przemian. Herb Legnicy kształtował się poprzez ciągłe przeobrażanie urzędowych pieczęci miejskich. Jego początek sięga co najmniej roku 1293, kiedy miasto, wzorem Wrocławia, otrzymało tzw. prawo magdeburskie. Na pieczęci, jaką wówczas odlano, widać postać św. Piotra siedzącego na ławie. W tle ma wieże i luk murów fortyfikacyjnych zwieńczonych blankami. Świętego ukazano z jego atrybutem – kluczem trzymany w ręku. Patron kościoła parafialnego stał się wówczas patronem miasta uwiecznionym w oficjalnej urzędowej pieczęci.

W stemple z około 1369 r. obraz ten wzbogacono o postać św. Pawła z mieczem. Tego patrona kościoła parafialnego również uznano za opiekuna miasta. Dopiero w początkach XVI w. obie postacie zostały zastąpione w herbie miejskim przez dwa klucze skrzyżowane ukośnie. W latach 1425-1450 identyczna kompozycja znalazła się na małej pieczęci i na miejskiej monecie halersowej z tego okresu.

Ulica Rycerska. Kuty lew z kluczami wpisany w literę L.

Do małego „trzęsienia ziemi” w tradycji heraldycznej Legnicy doszło w 1453 r., kiedy to po raz pierwszy w herbie miejskim pojawił się lew (wspięty złoty lew Korony Czeskiej z rozdwojonym ogonem, trzymający w łapach dwa skrzyżowane klucze). Herb ów miał wyrażać zwierzchność królów czeskich nad miastem. Mieszczanie go jednak nie przyjęło i nadal utrzymywało w godle pieczęci miejskich dwa skrzyżowane klucze na tarczy. Wizerunek wspiętego na tylnych łapach lwa uznano dopiero, kiedy Śląsk przeszedł pod panowanie pruskie i przestał symbolizować zwierzchnictwo Korony Czeskiej. Stał się wówczas jedynie szlachetną figurą heraldyczną przyjętą na tarczę

mięskiego herbu jako motyw wzbogacający jego postać.

Herb Legnicy zaczął formować się w postaci pieczęci miejskiej przed siedmioma wiekami. Choć wizerunek lwa pojawił się już w połowie wieku XV, to jednak aprobatę niezależnego ekonomicznie i politycznie miasta uzyskał dopiero w wieku XVIII, by w takiej postaci przetrwać do dziś. Wizerunek złotego lwa ze srebrnymi kluczami w polu błękitnej tarczy jest dzisiaj powszechnie znanym w mieście symbolem, a kolory biały (srebrny) i błękitny są oficjalnymi barwami Legnicy.

Opracowano na podstawie: „Legnica. Monografia historyczna miasta”; A. Niedzielenko, „Z lwem w herbie”, „Wersja”, nr 12, 1999 r.

Element wystroju fasady kamienicy przy ul. Wrocławskiej.

Lew klinkierowy zdobi neoklasycystyczny budynek Szkoły Podstawowej nr 4.

Herbowy lew to centralny element witrażu nad ołtarzem głównym legnickiej katedry.